

การประชุม CONSAL ครั้งที่ 10 และทัศนศึกษาห้องสมุดในมาเลเซีย

โดย... พัทธรา หาญเจริญกิจ*

มลิวลัย นพวงศ์ ณ อยุธยา **

สมาพันธ์บรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Congress of Southeast Asian Librarians) ซึ่งมักเรียกกันภายใต้ชื่อย่อว่า CONSAL เป็นสมาคมกลางที่จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2513 (Aug. 1970) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวมพลังความคิด สร้างความสัมพันธ์ความเข้าใจอันดีในกลุ่มวิชาชีพบรรณารักษ์และกลุ่มวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง พัฒนาความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์ วงการห้องสมุด ตลอดจนร่วมกันพัฒนาด้านข่าวสารข้อมูล สารนิเทศ ทั้งในด้านเทคนิควิชาการ การให้บริการ และการฝึกอบรม เพื่อให้วงการวิชาชีพบรรณารักษ์ และนักสารนิเทศในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เจริญรุดหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสิ้น 6 ประเทศ ได้แก่ บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

เพื่อให้ความสัมพันธ์และความร่วมมือดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง จึงได้กำหนดให้มีการประชุม CONSAL เป็นประจำทุก 3 ปี โดยผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพในระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกในภูมิภาคนี้ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 เป็น ต้นมาได้จัดประชุมมาแล้ว รวม 9 ครั้ง ตามลำดับ ดังนี้

ครั้งที่ 1 จัดประชุมที่ประเทศสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 14-16 สิงหาคม 2513 เป็นการประชุมตามวาระที่กำหนดว่าด้วยเรื่องการศึกษา การฝึกอบรม การควบคุมบรรณานุกรมและการก่อตั้งสมาคมห้องสมุดแห่งภูมิภาค

ครั้งที่ 2 จัดประชุมที่ประเทศฟิลิปปินส์ ระหว่างวันที่ 10-14 ธันวาคม 2516 ในหัวข้อ Education and Training for Librarianship in Southeast Asia ; Appraisal of Its Relevance to National Development

ครั้งที่ 3 จัดประชุมที่ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 1-5 ธันวาคม 2518 ในหัวข้อ The Integration of Library, Documentation and Archives Services, Within Framework of NATIS

ครั้งที่ 4 จัดประชุมที่ประเทศไทย ระหว่าง วันที่ 5-9 มิถุนายน 2521 ในหัวข้อ Regional Co-operation for the Development of Information Services

ครั้งที่ 5 จัดประชุมที่ประเทศมาเลเซีย ระหว่างวันที่ 24-29 พฤษภาคม 2524 ในหัวข้อ Access to Information

* หัวหน้าฝ่ายวารสาร ** หัวหน้าฝ่ายจัดหมวดหมู่และลงรายการ สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

ครั้งที่ 6 จัดประชุมที่ประเทศสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 30 พฤษภาคม - 3 มิถุนายน 2526 ในหัวข้อ The Library in the Information Revolution

ครั้งที่ 7 จัดประชุมที่ประเทศฟิลิปปินส์ ระหว่างวันที่ 15-21 กุมภาพันธ์ 2530 ในหัวข้อ Libraries for Countryside Development in Southeast Asia

ครั้งที่ 8 จัดประชุมที่ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 11-14 มิถุนายน 2533 ในหัวข้อ New Challenges in Library Service in the Development World

ครั้งที่ 9 จัดประชุมที่ประเทศไทย ระหว่างวันที่ 2-7 พฤษภาคม 2536 ในหัวข้อ Future Dimension and Library Development

สำหรับการประชุมครั้งที่ 10 ซึ่งจัดขึ้น ระหว่างวันที่ 21-25 พฤษภาคม พุทธศักราช 2539 ณ โรงแรม Crown Princess Hotel ในกรุงกัวลาลัมเปอร์ นับว่าเป็นโอกาสสำคัญเนื่องจากการครบรอบ 25 ปี ของการก่อตั้งสมาชิกรรณารักษ์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ CONSAL สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยและหอสมุดแห่งชาติมาเลเซีย ในฐานะเจ้าภาพจัดการประชุม ได้ร่วมกันจัดงานให้ยิ่งใหญ่ เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในวาระสำคัญนี้

Libraries in National Development ซึ่งเป็นหัวข้อในการประชุม CONSAL X นี้ คณะกรรมการบริหารของ CONSAL ได้เริ่ม

ดำเนินการ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ให้บรรณารักษ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกิดวิสัยทัศน์เพื่อนำไปสู่การวางแผน กลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน
2. เสนอแนวทางในการวางนโยบาย และการวางกฎเกณฑ์การให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด
3. วางแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างห้องสมุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

มีผู้ให้ความสนใจเข้าร่วมการประชุมเป็นจำนวนมาก ทั้งบรรณารักษ์ อาจารย์ ผู้บริหารนักศึกษา จากทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยุโรป และอเมริกา

ในการประชุมครั้งนี้ ข้าพเจ้าทั้งสองได้เข้าร่วมด้วยและยังได้มีโอกาสทัศนศึกษาห้องสมุด 2 แห่ง คือ หอสมุดแห่งชาติมาเลเซีย และ หอสมุด มหาวิทยาลัยเปอร์ตาเนียน จึงขอนำมาเล่าดังต่อไปนี้

1. หอสมุดแห่งชาติมาเลเซีย

หอสมุดแห่งชาติมาเลเซีย (National Library of Malaysia) เริ่มสร้างในปี 1966 ตามกฎหมายของมาเลเซีย และยกฐานะขึ้นเป็นกองในปี 1992 หอสมุดแห่งชาติได้ย้ายที่ทำการมาอยู่ที่ถนน Tun Razak ลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นอาคารหลังใหญ่ มีลักษณะโอ่อ่าทันสมัย ตัวอาคารเป็นรูปสัญลักษณ์

ลักษณะหมวกของมาเลเซีย ซึ่งเรียกกันในภาษา มาเลย์ว่า Tengkolok หลังคา มุงด้วยกระเบื้อง สีฟ้าอ่อน-แกลสานขัดกันที่เรียกว่า Songket อาคารหอสมุดมีทั้งหมด 7 ชั้น ลักษณะ การ ตกแต่งภายในทันสมัย มีสีสดใส การจัดวาง เฟอร์นิเจอร์ดูโปร่งสบายตา บุคลากรของห้อง สมุดมีประมาณ 400 คนแบ่งหน่วยงานออกเป็น 4 หน่วยงานคือ

1. *Information Service* ให้บริการ แก่ ผู้ใช้โดยแยกออกเป็น

1.1 *Malaysiana* เป็นสิ่งพิมพ์ของ ประเทศมาเลเซีย และสิ่งพิมพ์เขียนเกี่ยวกับ ประเทศมาเลเซีย

1.2 *Malay Manuscripts* เป็น สิ่งพิมพ์ตัวเขียนโบราณ ภายในห้องจะตกแต่ง ด้วยศิลปะแบบมาเลย์ มีการแสดงตัวอักษรมา- เลย์แบบต่างๆ และมีคอมพิวเตอร์ช่วยค้น

1.3 *Reference and Referral Service* มีหน้าที่ตอบคำถามด้วยการใช้ฐาน ข้อมูลต่างๆ เช่น BINAR เป็นฐานข้อมูลสิ่งพิมพ์ ของห้องสมุด MENTARI เป็นฐานข้อมูลบรรณ วิจารณ์ PANCARAN เป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับ การประชุมสัมมนา นอกจากนี้ยังมีบริการสื่อ ประเภทมัลติมีเดียสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องและกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน

2. *Collection Development* มีหน้าที่ จัดหาหนังสือและแลกเปลี่ยน ติดต่อกับต่าง- ประเทศ เช่น เป็นศูนย์ ISBN และ ISSN เป็นต้น

3. *Library Development and Net- working* มีหน้าที่ให้บริการแก่กระทรวง หน่วยงานของรัฐและเอกชน มีการทำวิจัยและพัฒนา ร่วมกับห้องสมุดต่างๆ เพื่อสร้างมาตรฐานใน การทำงาน

4. *Support Services* มีหน้าที่รับ ผิดชอบด้านการบริหารบุคคล ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการทำงาน ฝึกปฏิบัติงาน ประชาสัมพันธ์ ห้องสมุด จัดบุคลากรสำหรับ ต้อนรับแขกที่มาเยี่ยมชม

หลังเสร็จสิ้นการทัศนศึกษา ผู้เข้า ประชุมร่วมกันรับประทานอาหารค่ำ ซึ่งจัดแบบ บุฟเฟต์ โดยมีเมนูเด่นคือ "ซาเต" รสชาติคล้าย สะเต๊ะของไทยแต่จัดกว่า หลังรับประทานอาหาร เจ้าภาพได้จัดแฟชั่นโชว์เป็นเครื่องแต่งกายสตรี ที่ตัดเย็บด้วยผ้าบาติก จากนั้นได้ร่วมฉลองใน โอกาสที่หอสมุด แห่งชาติก่อตั้งมาครบ 30 ปี เป็นพิธีพื้นเมืองมีลักษณะคล้ายพิธีบายศรีสู่ขวัญ พร้อมกับมอบของที่ระลึกให้ผู้ร่วมงานเป็นไข่ ต้มประดับดอกไม้ เรียกว่า บูหงาตาโร ซึ่งสวยงามแปลกตาดังนี้ การเลี้ยงรับรองเสร็จสิ้น เวลาประมาณ 21.00 น.

2. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเปอร์ตานี- เนียน (*Library Universiti Pertanian Malaysia*)

มหาวิทยาลัยเปอร์ตานีเนียน ก่อตั้งขึ้น ในปี ค.ศ. 1971 โดยการรวมวิทยาลัยเกษตร กรรมและคณะเกษตรศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย แห่งมาลายาเข้าด้วยกัน ห้องสมุดของวิทยาลัย

เกษตร กรรมจึงกลายเป็นห้องสมุดของมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยแห่งนี้ตั้งอยู่ในรัฐซาลังอร์ ห่างจากกรุงกัวลาลัมเปอร์ โดยใช้เวลาเดินทางประมาณ 40 นาที

อาคารห้องสมุดมหาวิทยาลัยเปอร์ตานเนียน ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์กลางของอาณาเขตมหาวิทยาลัยมีเนื้อที่ใช้สอย 17,652 ตารางเมตร มีจำนวนที่นั่งอ่าน 2,000 ที่นั่ง ในที่นี้ไม่รวมที่นั่งในห้องประชุม ห้องสัมมนา นอกจากนี้ยังมีห้องสมุดสาขาที่วิทยาเขตบิณฑูลู (Bintulu Campus) รัฐซาราวัก และห้องสมุดศูนย์ประมงและวิทยาศาสตร์ทางทะเลที่ Mengabang Talipot เมือง Kuala Terengganu

วัตถุประสงค์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเปอร์ตานเนียน คือ

1. สนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย และกิจกรรมทางวิชาการของมหาวิทยาลัย
2. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรของห้องสมุด
3. พยายามตอบสนองความต้องการสารสนเทศของมหาวิทยาลัยและมีส่วนร่วมในการเผยแพร่สารสนเทศไปสู่กลุ่มเกษตรกร
4. พยายามสร้างนิสัยรักการอ่านแก่นักศึกษา
5. รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับประวัติและพัฒนาการของมหาวิทยาลัย

ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดประกอบด้วย หนังสือ, สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง, สิ่งไม่ตีพิมพ์ เช่น โสตทัศนวัสดุต่างๆ และเอกสารจดหมายเหตุ ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดเน้นในสาขาเกษตรศาสตร์เป็นหลัก

ต้นปีค.ศ. 1979 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยได้รับมอบหมายให้เป็นศูนย์ข้อมูล AGRIS ระดับชาติของมาเลเซีย เพื่อเข้าร่วมเครือข่ายข้อมูลเกษตรและเทคโนโลยีระดับนานาชาติ ในฐานะที่ห้องสมุดเป็นศูนย์ระดับชาติ จึงมีหน้าที่ในการรวบรวมสารสนเทศสาขาเกษตรศาสตร์เพื่อเผยแพร่ การใช้ในระดับท้องถิ่น

นอกจากนี้ในปลายปี ค.ศ. 1986 ห้องสมุดได้จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการจัดการและการนำกลับมาใช้ซึ่งวัสดุเหลือใช้(ขยะ)ในระดับภูมิภาค ซึ่งเป็นโครงการร่วมกันกับคณะวิศวกรรมศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการข้อมูลทางด้าน การจัดการขยะและการนำกลับมาใช้แก่ผู้ใช้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก

อาคารของห้องสมุดเป็นอาคารเอกเทศ มี 3 ชั้น คือ ชั้นล่างสุดเรียกว่า ชั้น Ground floor ชั้น 1 และชั้น 2

ชั้น Ground ประกอบด้วย ห้องประชุมใหญ่ 1 ห้อง ห้องประชุมเล็ก 2 ห้อง บริการสื่อโสตทัศนฯ ห้องจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย แผนกซ่อมและเย็บเล่ม โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยและห้องเอนกประสงค์อีกหลายห้อง

ชั้น 1 ประกอบด้วย หนังสืออ้างอิงและบรรณานุกรม ห้องอ่านวารสารฉบับปัจจุบัน บริการค้นข้อมูลออนไลน์ บริการวิทยานิพนธ์และงานวิจัย นอกจากนี้ยังมีส่วนทำงานของฝ่ายจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ฝ่ายจัดหมวดหมู่และลงรายการ ฝ่ายบริการผู้อ่าน และฝ่ายบริการสารสนเทศ

ชั้น 3 ประกอบด้วย ห้องอ่านหนังสือทั่วไป บริการวารสารเย็บเล่ม และวารสารย้อนหลังที่ไม่เย็บเล่ม ห้องสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับประเทศ มาเลเซียและสิ่งพิมพ์ที่เขียนด้วยภาษามาเลย์นอกจากนั้น ยังมีห้องสำหรับสวดมนต์ และห้องของฝ่ายบริหาร

บริการต่างๆของห้องสมุด ประกอบด้วย บริการยืมและจองหนังสือ บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการอ้างอิง บริการช่วยค้น บริการ SDI บริการสารบัญวารสาร บริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง บริการสอนเทคนิคการสืบค้นสารสนเทศ บริการสารสนเทศออนไลน์ บริการ CD-ROM บริการดรรชนีวารสารและกฤตภาคหนังสือพิมพ์ การจัดนิทรรศการหนังสือ การจัดฉายภาพยนตร์ บริการเทเลเท็กซ์ การนำชมห้องสมุด บริการถ่ายสำเนา บริการเช่าเล่มและเทเล็กซ์

ปัจจุบันห้องสมุดได้นำโปรแกรมระบบห้องสมุดอัตโนมัติ VTLS มาใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลและให้บริการสืบค้นออนไลน์ นอกจากนี้ ห้องสมุดได้จัดทำ Homepage บน Internet ใช้ชื่อว่า www.lib.upm.edu.my เพื่อเผยแพร่ประวัติและบริการของห้องสมุดด้วย

๘ ในระหว่างเปิดภาคการศึกษาห้องสมุดเปิดบริการทุกวัน ยกเว้น วันหยุดนักขัตฤกษ์โดย

วันจันทร์-ศุกร์

เปิดให้บริการ 08.00 – 23.00 น.

วันเสาร์ 08.00 – 16.00 น.

วันอาทิตย์ 14.00 – 22.00 น.

ในช่วงปิดภาคการศึกษา เปิดบริการ

วันจันทร์-ศุกร์ 08.00 – 16.15 น.

วันเสาร์ 08.00 – 24.00 น.

และวันอาทิตย์ หยุด